

I. Εργαλεία του Ίντερνετ για τους δημοσιογράφους

Ο όρος "Διαδίκτυο" μερικά έτη πριν δεν σήμαινε τίποτα στους περισσότερους ανθρώπους. Σήμερα, το Δίκτυο χρησιμοποιείται συχνά ως εργαλείο στην επικοινωνία και στην αναζήτηση όλων των ειδών πληροφοριών. Για τους δημοσιογράφους, το Διαδίκτυο γίνεται όλο και περισσότερο χρήσιμο και βοηθητικό ως ερευνητικό εργαλείο. Θέλουμε να σας εισαγάγουμε στα κύρια στοιχεία του Διαδικτύου και να σας δείξουμε τις δυνατότητές τους για τους επαγγελματικούς σκοπούς.

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι η βάση για διάφορα είδη επικοινωνίας στο Διαδίκτυο - και είναι τόσο εύκολο για αποστολή επιστολών αλλά γρηγορότερα και φτηνότερα. Μπορείτε να στείλετε και να λάβετε οποιοδήποτε είδος δεδομένων.

FTP

Το FTP, το πρωτόκολλο μεταφοράς αρχείων, καθιστά δυνατή την ανταλλαγή αρχείων μεταξύ των υπολογιστών. Είναι εύχρηστο και γενικά διαθέσιμο για όλους. Εδώ θα δείξουμε πώς να το χρησιμοποιήσει κάποιος και πού να βρει το λογισμικό.

IRC

Η Διαδικτυακή Συνομιλία παρέχει δυνατότητα για επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο. Μπορείτε είτε να συνδεθείτε στα ανοικτά δημόσια κανάλια ή να προσκαλέσετε ανθρώπους ιδιωτικά σε εικονικά «δωμάτια» διασκέψεων. **TELNET**

Το Telnet, παρομοίως με το WWW ή το FT, σας δίνει τη δυνατότητα να έχετε πρόσβαση σε άλλους δικτυωμένους υπολογιστές. Εισέρχεστε (εγγραφόσαστε) και έπειτα μπορείτε να επικοινωνήσετε με τα διάφορα προγράμματα ή βάσεις δεδομένων.

USENET

USENET είναι ένα δίκτυο των ταχυδρομημένων ομάδων ενημέρωσης. Ο οποιοσδήποτε μπορεί να διαβάσει και να ταχυδρομήσει άρθρα για οποιοδήποτε θέμα. Αυτή η δυνατότητα περιλαμβάνει κυβερνήσεις, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις και προσωπικούς υπολογιστές.

WWW

Ο παγκόσμιος Ιστός (WWW), είναι μια απέραντη συλλογή αρχείων τα οποία είναι διασυνδεδεμένα μεταξύ τους. Εκτείνεται σε ολόκληρο τον κόσμο και περιέχει κάθε δυνατή πληροφορία και πόρο που είναι δυνατό να σκεφθεί κανείς. Το πρώτο δίκτυο επινοήθηκε από την Υπηρεσία Ανώτερων Ερευνητικών Προγραμμάτων (Advanced Research Projects Agency - **ARPA**), που ιδρύθηκε από το Υπουργείο Άμυνας των Η.Π.Α. το 1969. Δημιουργήθηκε αρχικά για τους στρατιωτικούς λόγους, δηλ. να λειτουργούν οι επικοινωνίες σε περίπτωση πολέμου. Το Διαδίκτυο σχεδιάστηκε για να παρέχει ένα δίκτυο επικοινωνιών που θα εργαζόταν ακόμα κι αν η αμεσότερη διαδρομή δεν είναι διαθέσιμη. Σε αυτή την περίπτωση, οι αποκαλούμενοι δρομολογητές (Routers) θα εύρισκαν εναλλακτικούς τρόπους - «δρόμους» - για να αποστέλλουν πληροφορίες (ως πακέτων δεδομένων) αν ο απ'ευθείας «δρόμος» καταστρεφόταν. Το πρώτο Διαδίκτυο που ξεκίνησε το 1969 χρησιμοποιούσαν αυστηρά μόνο άριστα εξειδικευμένοι χρήστες υπολογιστών, σπεσιαλίστες και μερικοί επιστήμονες οι οποίοι θα μπορούσαν να λειτουργήσουν το πολύ δύσκολο και σύνθετο σύστημα και την ειδική του γλώσσα. Βήμα-βήμα δημιουργήθηκαν τα κοινά στοιχεία και συμπεριλήφθηκαν στο Δίκτυο - και με την πάροδο του χρόνου, το δίκτυο έγινε εύκολο να χειριστεί και γέμισε με τις πληροφορίες. Εκείνη η ανάπτυξη έγινε η βάση για την παρούσα εκτενή χρήση του Διαδικτύου που την κάνει ένα τέτοιο σημαντικό εργαλείο για τη δημοσιογραφική έρευνα.

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ – e-mail

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι ίσως το πιο διαδεδομένο εργαλείο του Διαδικτύου. Χρησιμοποιούμε συχνά τον όρο e-mail, που είναι η συντομογραφία του electronic mail

Το μόνο πράγμα που χρειάζεστε προκειμένου να στείλετε ή να λάβετε ένα ηλεκτρονικό μήνυμα είναι μια διεύθυνση. Αυτό σημαίνει να υπάρχει πρόσβαση στο Διαδίκτυο και ένα λογισμικό (πρόγραμμα) ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Για χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου βασισμένου στο WEB, όπως π.χ. το *Hotmail* ή *Rocketmail*, δεν χρειάζεται καν κάποιο ειδικό πρόγραμμα. Χρειάζεται απλώς λογισμικό πρόσβασης στο WEB (browser και στα ελληνικά φυλλομετρητής).

Εντούτοις, υπάρχουν διαθέσιμα δεκάδες και πολύ προηγμένα προγράμματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Δεν μπορούμε να τα περιγράψουμε όλα, αλλά μπορούμε να συστήσουμε μερικά από τα πιο χρήσιμα, παραδείγματος χάριν το ελεύθερο *Pegasus Mail* και το *Eudora* ή το κοινόχρηστο πρόγραμμα *The Bat*. Οι browsers και της Netscape και της Microsoft περιλαμβάνουν λογισμικό ταχυδρομείου.

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι μια εφαρμογή πολύ πιο εύχρηστη και γρήγορη από το να στείλουμε μια πραγματική επιστολή ή ένα fax, και είναι μάλιστα καλύτερο: Σε μερικά δευτερόλεπτα η αλληλογραφία σας έχει φθάσει στον προορισμό της. Εάν όχι, επιστρέφει σχεδόν αμέσως και μας εξηγείται και ο λόγος. Η αλληλογραφία σας παραλαμβάνεται και φυλάσσεται από έναν εξυπηρετητή (server) ταχυδρομείου μέχρι να συνδεθείτε για να τη συλλέξετε

Ο server ταχυδρομείου είναι απλά ένας άλλος υπολογιστής, ο οποίος βρίσκεται σε έναν παροχέα (provider) υπηρεσιών Διαδικτύου. Μπορείτε εύκολα να καταχωρήσετε το εξερχόμενο ταχυδρομείο σας και να πάρετε επίσης μια απόδειξη παραλαβής για τα μηνύματα που έχετε διαβάσει. Ακριβώς όπως με οποιοδήποτε άλλο κείμενο σε έναν υπολογιστή, μπορείτε φυσικά να το αντιγράψετε άμεσα από το μήνυμα.

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο όμως, είναι πολύ περισσότερο από κείμενο. Μπορείτε να στείλετε οποιοδήποτε είδος αρχείων ως "συννημμένα" (attached) - αρχεία γραφικών, εικόνες, ολόκληρα έγγραφα, φωνητικό ταχυδρομείο κ.λπ.

Τέλος το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι πολύ φτηνότερο από τις ταχυδρομικές επιστολές. Πληρώνετε μόνο το τοπικό τηλεφωνικό κόστος για τη σύνδεση με τον κεντρικό υπολογιστή Διαδικτύου. Η αποστολή του ταχυδρομείου στο γείτονά σας ή στην άλλη άκρη του κόσμου δεν έχει καμία διαφορά στη δαπάνη, ενώ η μεταφορά από τον υπολογιστή σας στον κεντρικό υπολογιστή είναι ταχύτατη.

Μπορεί επίσης να γίνει ανταλλαγή των μηνυμάτων εκτός Διαδικτύου χρησιμοποιώντας διαφορετικά δίκτυα από το Internet.

Αυτά τα πλεονεκτήματα καθιστούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ένα σημαντικό και χρήσιμο εργαλείο για την επικοινωνία. Οι εμπειρογνώμονες αναμένουν να αναπτυχθεί, ειδικά στις επιχειρήσεις. Για τους δημοσιογράφους θα γίνει, αν δεν είναι ήδη, ένα εργαλείο τουλάχιστον τόσο σημαντικό όσο το τηλέφωνο.

Για τη δημοσιογραφία ειδικά, υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα. Η αλληλογραφία, στο βαθμό που δεν αποκρύπτεται, είναι δυνατόν να διαβαστεί από τρίτους που ξέρουν πως να το κάνουν. Η καλύτερη λύση είναι η κρυπτογράφηση των μηνυμάτων. Το λογισμικό PGP (*Pretty Good Privacy*) κυκλοφορεί ελεύθερα στο Δίκτυο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον καθένα για την κρυπτογράφηση αλληλογραφίας.

Ένα άλλο ζήτημα είναι η εμπιστοσύνη. Έμπειροι χρήστες του Internet, μπορούν εύκολα να πλαστογραφήσουν αλληλογραφία χρησιμοποιώντας λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τρίτων. Γι' αυτό οι Δημοσιογράφοι πρέπει να είναι σε θέση να ανιχνεύουν την αλληλογραφία τους ώστε να είναι σίγουροι για την πηγή της.

Δεν είμαστε πάντα σίγουροι για το ποια είναι η πηγή. Το ίδιο φυσικά συμβαίνει και με το τηλέφωνο, αν και με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα πράγματα είναι πιο εύκολα για τους πλαστογράφους. Έχουμε συχνά την τάση να θεωρούμε τον υπολογιστή ως «επιστημονικό» εργαλείο και άρα παίρνουμε ως δεδομένα ότι βρίσκουμε μέσα σ' αυτόν. Τα πράγματα είναι όμως διαφορετικά. Λίγη προσοχή αρκεί.

Η δομή μιας διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Κάθε διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου έχει τρία μέρη: το όνομα του χρήστη, το "ατ ή παπάκι" @, και το όνομα του server (ο κεντρικός υπολογιστής ταχυδρομείου του πομπού). Το όνομα αυτό καθορίζεται από τον server, ακολουθεί μία τελεία και στο τέλος η «δικτυακή γειτονιά». Οι τύποι «δικτυακών γειτονιών» που είναι γνωστοί επίσημα ως "κορυφαίες δικτυακές γειτονιές επιπέδων" (TLDs) εμφανίζουν ποιος τύπος οργάνωσης είναι αρμόδιος για τη δικτυακή γειτονιά, ή των κώδικα της χώρας που βρίσκεται γεωγραφικά η δικτυακή γειτονιά.

Οι κυριότερες είναι:

com = εμπορικές περιοχές

edu = εκπαιδευτικές περιοχές

gov = κυβερνητικές περιοχές

mil = στρατιωτικές περιοχές

net = διοικητικές οργανώσεις δικτύων

org = οργανώσεις

Από το 2001 υπάρχουν επτά νέα TLDs:

biz = περιορισμένο στις επιχειρήσεις

info = για οποιονδήποτε

name = προσωπικά ονόματα

pro = εξουσιοδοτημένοι επαγγελματίες όπως τους δικηγόρους

aero = οτιδήποτε αφορά τη μεταφορά αέρα

museum = μουσεία

coop = συνεταιριστικές επιχειρήσεις όπως οι πιστωτικές ενώσεις.

Επίσης οι χώρες έχουν τους κώδικες δικτυακών γειτονιών που δηλώνουν τη γεωγραφική προέλευση όπως

gr = Ελλάδα

it = Ιταλία

fr = Γαλλία, κλπ

Παρ' όλο που οι νέοι τομείς δεν πήγαν εξαιρετικά καλά υπάρχει ανάγκη για περισσότερους.

Η επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορεί να γίνει από ένα χρήστη σε έναν άλλο ή από έναν σε πολλούς. Είναι επίσης δυνατόν να στείλουμε εντολές σε servers. Αυτοί οι υπολογιστές που διαχειρίζονται το ταχυδρομείο από έναν χρήστη σε πολλούς, ονομάζονται listserver. Το μήνυμα που στέλνουμε προωθείται από το listserver σε όλους τους χρήστες που έχουν γραφτεί συνδρομητές.

FTP

Το FTP είναι ο καλύτερος τρόπος να ανταλλάξουμε αρχεία στο δίκτυο. Η σύντμηση "FTP" προέρχεται από το "file transfer protocol - πρωτόκολλο μεταφοράς αρχείων". Αυτό το πρωτόκολλο παρέχει τις οδηγίες στους υπολογιστές που ανταλλάσσουν αρχεία.

Τα πρωτόκολλα, όπως το FTP, ή το TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol), ή το HTTP (πρωτόκολλο μεταφοράς υπερκειμένων) είναι σύνολα κανόνων που οι υπολογιστές χρησιμοποιούν για την ανταλλαγή των πληροφοριών όταν στέλνουν τα σήματα.

Το FTP είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για την ανταλλαγή μεγάλων αρχείων μεταξύ των υπολογιστών. Φανταστείτε ότι χρειάζεστε ένα σημαντικό έγγραφο από έναν συνάδελφο, ή από μια βάση δεδομένων. Ο απομακρυσμένος υπολογιστής θα μπορούσε να είναι οποιουδήποτε είδους, και δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιεί το ίδιο λειτουργικό σύστημα με τον δικό μας. Μπορεί επίσης να είναι ένας server όπως όταν, παραδείγματος χάριν, φορτώνουμε μια ενημερωμένη έκδοση ενός browser (φυλλομετρητή) από το δίκτυο.

Μια άλλη πολύ συχνή χρήση του FTP είναι όταν οι χρήστες φορτώνουν τα αρχεία ή τις ιστοσελίδες που έχουν δημιουργήσει - έρχονται σε επαφή με τον κεντρικό υπολογιστή του παρόχου υπηρεσιών τους και χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα FTP για να μεταφέρουν τα αντίγραφα των αρχείων. Έτσι αλλάζουν ή ενημερώνονται όλα τα αρχεία του Διαδικτύου.

Ένα client FTP, όπως ονομάζουμε συχνά το ειδικό λογισμικό, είναι σε γενικές γραμμές διαθέσιμο από τους περισσότερους παρόχους υπηρεσιών, και όλα τα λειτουργικά συστήματα το υποστηρίζουν. Επιπλέον, όταν οι φυλλομετρητές επιχειρούν να «κατεβάσουν» αρχεία από το Δίκτυο χρησιμοποιούν το FTP, χωρίς καν εμείς να το καταλάβουμε.

Αν χρειάζομαστε client FTP μπορούμε να τον φορτώσουμε από το Δίκτυο.

Μόλις εγκατασταθεί το λογισμικό σας, μπορείτε να μεταφέρετε αμέσως τα αρχεία. Συνδέστε με τον server (που ονομάζεται επίσης "host" ή "remote server"). Για να ανοίξει την επικοινωνία FTP, το πρόγραμμα θα χρειαστεί τρεις πληροφορίες από σας:

- το όνομα του server με τον οποίο θέλετε να συνδεθείτε
- ένα όνομα χρήστη (user name)
- ένας κωδικός χρήστη (password)

Μόλις συνδεθείτε, ένας κατάλογος φακέλων (directories) και αρχείων θα εμφανιστεί. Επιλέξτε τους φακέλους που θέλετε να ανοίξετε και τα αρχεία που θέλετε να κατεβάσετε (ή να ανεβάσετε, δηλ. να βάλετε στον server). Χρειάζεστε να επιλέξετε ένα τρόπο για τη μεταφόρτωση - "automatic" είναι συχνά το καλύτερο, ή αλλιώς η επιλογή «binary». Το λογισμικό θα σας ειδοποιήσει για το πότε τελειώσει.

Δεν είναι πάντα απαραίτητο να έχει κάποιος user name και password στον server για να μπορεί να φορτώσει αρχεία. Το ανώνυμο FTP επιτρέπει στους χρήστες την αντιγραφή των αρχείων. Συνήθως πρόκειται για αρχεία που είναι ανοιχτά σε όλους. Υπάρχουν πολλοί server που επιτρέπουν την ανώνυμη πρόσβαση όπως :

Tucows
SUNET

Tile.Net/FTP/-

Αν θέλετε να φορτώσετε αρχεία ανώνυμα χρησιμοποιείστε για login name τη λέξη “anonymous” και αφήστε το password κενό.

IRC

Το Internet Relay Chat (IRC) είναι ο καλύτερος τρόπος για να επικοινωνούμε με πολλούς ανθρώπους με τη μορφή chat. Αυτό σημαίνει ότι τα μηνύματα που στέλνουμε εμφανίζονται αμέσως μόλις τα στείλουμε. Το IRC αποτελείται από διαφορετικά χωριστά δίκτυα server, οι οποίοι φιλοξενούν τα μηνύματα των χρηστών.

Και σ' αυτήν την περίπτωση χρειαζόμαστε ένα πρόγραμμα client για να συνδεθούμε με τον τοπικό server. Τα προγράμματα κυκλοφορούν δωρεάν στο.

Το IRC γράφτηκε αρχικά από έναν φινλανδικό σπουδαστή που ονομαζόταν Oikkarinen το 1988. Ο φοιτητής το έγραψε για να το χρησιμοποιήσει στο δικό του υπολογιστή. Είναι ένα πρόγραμμα που επιτρέπει πολλούς χρήστες ταυτόχρονα, οι οποίοι συναντιούνται σε "channels".

Το IRC κέρδισε τη διεθνή φήμη κατά τη διάρκεια του πολέμου του Κόλπου το 1991, όταν οι χρήστες IRC από όλο τον κόσμο έβρισκαν συνεχώς καινούργιες πληροφορίες. Το ίδιο έγινε κατά τη διάρκεια του χτυπήματος ενάντια στον Μπόρις Γέλτσιν τον Σεπτέμβριο του 1993, όταν οι χρήστες IRC στη Μόσχα, έδιναν ζωντανές ανταποκρίσεις για την κατάσταση.

Μόλις συνδεθείτε στο IRC, μπορείτε να μπειτε σε ένα ή περισσότερα κανάλια και να συνομιλήσετε με όσους βρίσκονται εκεί. Σε μεγάλα δίκτυα IRC υπάρχουν περισσότερα από 12.000 κανάλια σε λειτουργία. Πολλά από αυτά με ιδιαίτερο θέμα. Οι συνομιλίες μπορεί να είναι δημόσιες (όπου ο καθένας μπορεί να δει τι πληκτρολογείτε) ή ιδιωτικές (τα μηνύματα ανταλλάσσονται μεταξύ μόνο δύο ανθρώπων). Συχνά IRC, παραμελείτε ως δημοσιογραφικό εργαλείο. Η σοβαρότητά του όμως εξαρτάται από τη χρήση που γίνεται. Μπορείτε θαυμάσια να πάρετε μια συνέντευξη μέσω IRC.

Telnet

Το telnet είναι ένα πρωτόκολλο TCP/IP, δηλαδή ένα σύνολο κανόνων που επιτρέπει σε δύο υπολογιστές να ανταλλάξουν πληροφορίες. Το πρωτόκολλο telnet επιτρέπει στον υπολογιστή μου να συνδεθεί με έναν άλλο. Το χρειαζόμαστε όταν για παράδειγμα θέλουμε να ψάξουμε βάσεις δεδομένων ή βιβλιοθήκες. Το ίδιο γίνεται και με το πρωτόκολλο http και το πρωτόκολλο ftp. Η διαφορά είναι πώς σε αυτές τις περιπτώσεις, ο χρήστης δεν συνδέεται με τον άλλο υπολογιστή.

Το telnet είναι ο συνηθισμένος τρόπος να συνδέεται κανείς με τους υπολογιστές που φιλοξενούν MOOs και MUDs, και γενικά με server που φιλοξενούν προγράμματα επικοινωνίας πολλών όπως το IRC και άλλα προγράμματα chat. Υπάρχουν επίσης μερικές βάσεις δεδομένων στις οποίες μπορείτε να έχετε πρόσβαση μόνο με τη χρήση Telnet.

Εξάλλου, εάν το επιτρέπει ο πάροχος υπηρεσιών, το Telnet είναι ένας τρόπος για να ελέγχετε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σας από οπουδήποτε βρισκόσαστε.

Μια καλή διεύθυνση για να βρείτε βάσεις δεδομένων είναι το hytelnet.

Για να χρησιμοποιήσετε το Telnet χρειάζεστε ένα λογισμικό που αναφέρεται συχνά ως "client". Υπάρχουν πολλά στο και συνήθως είναι δωρεάν. Όσο διαφορετικά κι αν είναι λειτουργούν όλα βάση των ίδιων αρχών. Για να ξεκινήσετε κλικάρετε στο εικονίδιο Telnet ή δακτυλογραφήστε την εντολή στο πεδίο διευθύνσεων του φυλλομετρητή σας ως εξής: telnet://domain.name.

Μερικές φορές πρέπει να επιλέξετε μια εντολή αποκαλούμενη "open connection", προκειμένου να πείτε στο πρόγραμμα ότι θέλετε να κάνετε μια σύνδεση. Μόλις ανοίξει το πρόγραμμα, θα ανοίξει ένα παράθυρο, όπου θα πρέπει να γράψετε τη διεύθυνση του υπολογιστή με τον οποίο θέλετε να συνδεθείτε. Υπάρχουν δύο τρόποι για να προσδιορίσετε μια διεύθυνση Telnet: ο πρώτος μοιάζει με μια διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αλλά δεν έχει το όνομα χρήστη και @. Παραδείγματος χάριν: "YALEINFO.YALE.EDU", "library.qut.edu.au", ή "cybernet.cse.fau.edu". Ο δεύτερος τρόπος να γραφτεί μια διεύθυνση Telnet είναι σύμφωνα με τη μορφή διευθύνσεων πρωτοκόλλου (IP) Διαδικτύου, δηλαδή: 120.118.36.5, ή 123.132.77.3.

Μια άλλη πληροφορία που μπορεί να μας ζητηθεί είναι η θύρα «port ID», η οποία κατευθύνει τη σύνδεση σε συγκεκριμένο κατάλογο αρχείων. Αν δεν το ξέρετε, αφήστε το κενό.

Οι παραπάνω ενέργειες εξηγούν στον υπολογιστή με ποιον server να συνδεθεί. Όταν συνδεθεί θα ανοίξει ένα άλλο παράθυρο, το οποίο δείχνει τις εντολές που δίνετε απ' ευθείας στο server.

Για παράδειγμα:

```
Telnet YALEINFO.YALE.EDU 7000
Trying 130.132.21.53 Port 7000...
Connected to YALEINFO.YALE.EDU
Escape character is .....
```

Αυτό σημαίνει ότι το πρόγραμμα Telnet προσπαθεί να έχει πρόσβαση στον server και εμφανίζει το «escape character». Είναι καλό να σημειώνουμε πιο είναι.

Μόλις γίνει οι σύνδεση, ο server ζητά:

- ◇ Κωδικό χρήστη (User ID)
- ◇ Password

Την πρώτη φορά που θα μπείτε, ο server θα σας αναγνωρίσει ως επισκέπτη και δεν θα ζητήσει password, αλλά μόνο το όνομά σας. Αν θέλετε να γίνετε μέλος και να επιστρέψετε συχνά τότε θα χρειαστείτε User ID και Password. Θα κάνετε μια αίτηση και η επιβεβαίωση θα έρθει με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Αφού συνδεθείτε, θα βρείτε ένα μενού με τις δυνατές πράξεις. Μόλις τελειώσετε χρησιμοποιήστε το escape character για να αποσυνδεθείτε.

USENET

Το USENET είναι ένα διεθνές δίκτυο ομάδων πληροφόρησης, που έχει συγκεκριμένους κανόνες για την πρόσβαση και την ταχυδρόμηση των μηνυμάτων. Σε μία ομάδα πληροφόρησης οι χρήστες στέλνουν μηνύματα για ένα συγκεκριμένο θέμα.

Το USENET εφαρμόστηκε αρχικά το 1979, και εξυπηρετούσε κυβερνητικούς οργανισμούς, πανεπιστήμια, σχολεία, επιχειρήσεις και τους προσωπικούς υπολογιστές. Αντίθετα από μία ιστοσελίδα, που βρίσκεται σε έναν server, οι ομάδες πληροφόρησης βρίσκονται στους τοπικούς servers. Κάθε πανεπιστήμιο, κάθε παρόχου υπηρεσιών Διαδικτύου έχει το δικό του. Και επιλέγουν ποιες από τις ομάδες νέων και θα κρατήσει και ποιες θα "αφήσει έξω". Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα λογοκρισία αλλά επιλογή.

Σύμφωνα με το Deja, που ψάχνει όλα τα newsgroups στο USENET, υπάρχουν περισσότερες από 50.000 ομάδες νέων. Τα θέματα των ομάδων πληροφόρησης απεικονίζονται στους τίτλους τους, όπως "sci.astro.hubble" για την επιστήμη-αστρονομία- το τηλεσκόπιο hubble. Οι συμμετέχοντες τοποθετούν τα μηνύματα, ώστε καθένας να μπορεί να τα διαβάσει και να απαντήσει. Μια ομάδα νέων μπορεί να φιλοξενηθεί σε servers που είναι έξω από το Διαδίκτυο και πολλοί, πράγματι είναι. Το πρωτόκολλο μεταφοράς USENET είναι το πρωτόκολλο μεταφοράς ειδήσεων δικτύων (NNTP). Οι περισσότεροι, φυλλομετρητές όπως της Netscape και της Microsoft, παρέχουν τα προγράμματα "προγράμματος ανάγνωσης ομάδων συζήτησης".

Για να μπορέσετε να βρείτε τις ομάδες νέων που σας ενδιαφέρουν κοιτάξετε τις θεματικές καταλήξεις.

Comp: επιχείρησης (επιχειρήσεις)
humanities
misc. (διάφορες)
news
rec : (αναψυχή)
soc. (ζητήματα κοινωνίας)
sci. (επιστήμη)
talk
alt

Κάποιες άλλες ομάδες νέων έχουν γεωγραφικά προθέματα.

Μερικές από τις ομάδες διαθέτουν μεσολαβητή (moderator). Τα στέλνονται πρώτα σ' αυτόν και κατόπιν γίνονται δημόσια.

Οι περισσότερες μηχανές αναζήτησης μας βοηθούν να βρούμε ομάδες νέων που μας ενδιαφέρουν.

WWW

Ο παγκόσμιος Ιστός (WWW) χρησιμοποιείται σήμερα περισσότερο απ' όλες τις άλλες εφαρμογές. Στην πράξη, ο Ιστός είναι μια απέραντη συλλογή διασυνδεδεμένων εγγράφων, που εκτείνονται ολόκληρο τον κόσμο. Σήμερα, είναι ο πιο δημοφιλής τρόπος για να βρούμε πηγές στο Διαδίκτυο. Το βασικό του στοιχείο είναι η ιστοσελίδα. Μέσα σ' αυτήν υπάρχουν δεσμοί που οδηγούν σε άλλες σελίδες και άλλους δικτυακούς τόπους. Το πρωτόκολλο μεταφοράς υπερκειμένου (HTTP), είναι πολύ πιο εύκολο στη χρήση σε σχέση με άλλα πρωτόκολλα μεταφοράς αρχείων. Η πρόσβαση γίνεται μέσω ενός φυλλομετρητή.

Στην επόμενη ενότητα θα εξετάσουμε τις ιστοσελίδες πληροφόρησης, οι οποίες τείνουν να μετατρέψουν τον παγκόσμιο ιστό σε νέο μέσο πληροφόρησης.

II. Χαρακτηριστικά των σελίδων πληροφόρησης στο Διαδίκτυο

Αμφίδρομη επικοινωνία (διαδραστικότητα)

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε να περιγράψουμε την αμφίδρομη επικοινωνία είναι ο διάλογος ανθρώπου-μηχανής έτσι ώστε η μηχανή να αντιδρά στις ενέργειες του ανθρώπου. Η μηχανή προσαρμόζεται στον άνθρωπο που βρίσκεται απέναντί της. Αν θέλουμε να εμβαθύνουμε θα πρέπει να διαχωρίσουμε δύο μορφές αμφίδρομης επικοινωνίας: την παθητική και την ενεργητική. Στην πρώτη περίπτωση, ο χρήστης περιμένει την πρόσκληση της μηχανής για να ενεργήσει. Η μηχανή έχει προβλέψει όλες τις ενέργειες. Είναι η περίπτωση που ο χρήστης καλείται να διαλέξει μία από τις σελίδες του ηλεκτρονικού μέσου. Είναι αρκετά εύκολο να φτάσουμε σε προωθημένες μορφές παθητικής αμφίδρομης επικοινωνίας πολλαπλασιάζοντας τις δυνατότητες επιλογής του χρήστη, αυξάνοντας τον αριθμό, την ποικιλία και τις πιθανές απαντήσεις της μηχανής. Η ενεργητική αμφίδρομη επικοινωνία προϋποθέτει τη δράση του χρήστη στο σύνολο των δεδομένων. Ο βαθμός προσέγγισής της καθορίζει και τη μορφή του ηλεκτρονικού μέσου.

Αμφίδρομη επικοινωνία σε τρία στάδια

Το πρώτο στάδιο της ενεργητικής αμφίδρομης επικοινωνίας αφορά στην επικοινωνία του αναγνώστη με το δημοσιογράφο. Πρόκειται κυρίως για τα γράμματα των αναγνωστών που αντιδρούν στο περιεχόμενο της έκδοσης. Φυσικά δεν πρόκειται για καινούργιο στοιχείο αλλά για πρακτική που αποκτά μεγάλη σημασία με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ο χρήστης μπορεί να αντιδράσει σε αυτά που διαβάζει με το απλό πάτημα ενός κουμπιού.

Το δεύτερο στάδιο αφορά στην επικοινωνία των χρηστών μεταξύ τους. Πρόκειται για τη δημιουργία ομάδων νέων (newsgroups) ή φόρουμ συζήτησης αναγνωστών. Το πείραμα, στις περισσότερες περιπτώσεις απέτυχε για δύο κυρίως λόγους. Ο πρώτος είναι ότι ένας δημοσιογράφος έπρεπε να ασχολείται σε μόνιμη βάση με το θέμα (και μάλιστα πέραν των καθηκόντων του) και ο δεύτερος ότι οι εφημερίδες πλημμύρισαν από «το μακρύ και το κοντό» του καθενός. Η θετική συμμετοχή υπερκεράστηκε από μία διάθεση καταγγελίας, ύβρης κλπ.

Το τρίτο στάδιο αφορά στην «συνδιαμόρφωση» του περιεχομένου μαζί με τους αναγνώστες. Όταν λειτουργούν τα δύο παραπάνω επίπεδα επικοινωνίας τότε ιδανικά το μέσο λαμβάνει υπόψη του τη συμμετοχή, τις παρατηρήσεις, τις πληροφορίες των χρηστών και διαμορφώνει ανάλογα το περιεχόμενο, προσαρμόζοντας, ξαναγράφοντας το. Φυσικά είμαστε ακόμα πολύ μακριά από μία τέτοια αμφίδρομη επικοινωνία.

1. Κατάταξη σελίδων ανάλογα:

- με το είδος του μέσου (αν υπάρχει αντιστοίχιση)
 - Τύπος (εφημερίδες)
 - Τύπος (περιοδικά)
 - Ραδιόφωνο
 - Τηλεόραση
- με τη γεωγραφία
- με το βαθμό πιστότητας στο αντίστοιχο μέσο

Απλή αντιγραφή

Η μεταφορά ενός μέσου στο δίκτυο δεν είναι πάντα επιτυχημένη. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι πώς η μεταφορά αυτή είναι απλή αντιγραφή της ύλης και ούτε καν ολόκληρης. Η αντιγραφή είναι το ίδιο παράλογη με αυτό που γινόταν όταν ανακαλύφθηκε το ραδιόφωνο και οι δημοσιογράφοι έγραφαν το άρθρο τους με τον ίδιο πάντα τρόπο και μετά το διάβαζαν στο μικρόφωνο. Κι όμως ακόμα και σήμερα, η αντιγραφή είναι ο πιο εύκολος τρόπος για την δημιουργία των ηλεκτρονικών σελίδων. Οι εκδότες τον διαλέγουν όταν δεν θέλουν να επενδύσουν χρήματα σε μία επιχείρηση που ακόμα δεν πείθει για το αποτέλεσμά της. Η αντιγραφή δεν απαιτεί ειδικευμένο προσωπικό, η μετατροπή ενός κειμένου σε μορφή HTML είναι απλούστατη υπόθεση.

Ο χαρακτηρισμός «αντιγραφή» είναι η χειρότερη κριτική για μία ηλεκτρονική έκδοση. Τα δύο μεγάλα αρνητικά είναι ότι υποτιμάται η αξία της πληροφορίας και ότι φαίνεται η έλλειψη οργάνωσης. Η ηλεκτρονική έκδοση θα πρέπει να προτείνει πολύ περισσότερα για να προσελκύσει τον αναγνώστη που θα πρέπει να βρίσκει μια ύλη πιο πλούσια.

Κι όμως ο αναγνώστης ψάχνει και την αντιγραφή και μάλιστα απογοητεύεται όταν δεν βρίσκει γνώριμα στοιχεία στην ηλεκτρονική έκδοση.

Το νέο μέσο ενημέρωσης απαιτεί νέο περιεχόμενο. Οι περισσότερες σελίδες προσφέρουν τουλάχιστον ένα νέο στοιχείο, τα αρχεία. Η αρχειοθέτηση με βάση την ημερομηνία, το θέμα, το συντάκτη ή την αναζήτηση με λέξεις κλειδιά είναι το πρώτο βήμα προς μία ουσιαστικά ηλεκτρονική έκδοση.

Προστιθέμενη αξία

Στοιχεία που συμβάλλουν στη δημιουργία της ταυτότητας του νέου μέσου:

- Διαφορετική παρουσίαση της έκδοσης
- Συγγραφή των άρθρων προσαρμοσμένη στα πολυμέσα με δεσμούς υπερκειμένου που επεκτείνουν το άρθρο και οδηγούν το χρήστη στην πηγή των ειδήσεων.
- Απεριόριστος χώρος για συμπληρωματικές πληροφορίες που δεν χωρούν στο χαρτί
- Αμφίδρομη επικοινωνία σε τρία επίπεδα
- Εργαλεία έρευνας και προσωπική ενημέρωση

Νέο μέσο

Το 1980, ο Άλβιν Τόφλερ στο «Τρίτο Κύμα» μιλούσε για την απομαζικοποίηση των μέσων ενημέρωσης: «ανάμεσα στο 1970 και στο 1977 (...), έγινε στις ΗΠΑ μια έκρηξη μίνι-περιοδικών –χιλιάδες νέες εκδόσεις που απευθύνονταν σε μικρό ειδικευμένο ή τοπικό κοινό. Χάρη στις νέες, φθηνές αυτές εκδόσεις με μικρό τιράζ, οποιαδήποτε μικρή πολιτική ομάδα, οποιοδήποτε γκρουπ μπορεί να κυκλοφορήσει το δικό της έντυπο. Ακόμα και τα πιο μικρά γκρουπ μπορούν να εκδώσουν φωτοτυπημένα περιοδικά που πλημμυρίζουν τα γραφεία της χώρας. Το μαζικό περιοδικό έχασε τη δύναμή του. Το απομαζικοποιημένο περιοδικό –το μίνι-περιοδικό- το αντικαθιστά με ταχύτητα». Το Διαδίκτυο ευνοεί ακόμα περισσότερο την τάση αυτή για εξειδικευμένη θεματολογία, που από την εποχή που περιγράφει ο Τόφλερ δεν σταμάτησε να αυξάνεται. Το Διαδίκτυο προσφέρει ένα μέσο πιο φθινό, πιο γρήγορο, πιο μαζικό και σήμερα είναι ένα χρυσωρυχείο τέτοιων εκδόσεων.

Τα μίνι περιοδικά είναι γνωστά σαν fanzine, από τα συνθετικά της λέξης fan και magazine. Γεννήθηκαν στη δεκαετία του '60 και έχουν μεγάλη ποικιλία στη θεματολογία τους από τα UFO μέχρι την ποίηση. Αποκτούν μεγάλο κοινό και νέα διάσταση στο Διαδίκτυο και μερικά μάλιστα μεγαλώνουν σε τέτοιο βαθμό που συναγωνίζονται τις σελίδες των περιοδικών. Από e-zines, που ήταν το αρχικό τους όνομα όταν η διάδοσή τους γινόταν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ονομάζονται webzines από τη στιγμή που μετανάστευσαν στο web.

III. Αξιολόγηση σελίδων πληροφόρησης

Οι πρώτες ερωτήσεις που μπορώ να θέσω:

1. Τι μπορώ να μάθω από το URL; Είναι το μοναδικό;
2. Ποιο είναι το είδος : gov, edu, org, mil, com, net, χώρα.
Gov: Αξιόπιστες πληροφορίες και άμεσα χρησιμοποιήσιμες. Δίνουν όμως μόνο την κυβερνητική άποψη
Edu: Διαφορετικές διαβαθμίσεις, σε γενικές γραμμές αξιόπιστες πληροφορίες. Προσοχή στις σελίδες των φοιτητών.
Org: Γενικά αξιόπιστες πληροφορίες, όμως εκφράζουν συγκεκριμένη άποψη.
Mil: Όπως και οι σελίδες gov αλλά δεν έχουν συνήθως μεγάλο ενδιαφέρον εξαιτίας του περιορισμού λόγω ασφαλείας.
Com: Διαφημιστικό συνήθως περιεχόμενο μια που πρόκειται για εργαλεία μάρκετινγκ. Πολλές από αυτές όμως έχουν και χρήσιμο για τον τομέα τους περιεχόμενο.
Net: Μεγάλη ποικιλία που χρειάζεται μεγάλη προσοχή.
Χώρα: Δεν προσφέρει τίποτα ως κριτήριο παρά μόνο γεωγραφικό προσδιορισμό.
3. Ξέρω ποια οργάνωση, ίδρυμα, εταιρία, ιδιώτης συντηρεί τη σελίδα (και πληρώνει γι' αυτήν); Έχω πληροφορίες γι' αυτόν;
4. Κάθε πότε ανανεώνεται η σελίδα;
5. Υπάρχει αναζήτηση;
6. Η σελίδα δίνει την πηγή της πληροφορίας; Είναι αυτή η πηγή αξιόπιστη;
7. Υπάρχει όνομα, διεύθυνση, τηλέφωνο;
8. Η ίδια πληροφορία υπάρχει και αλλού;
9. Πώς μπορώ να χρησιμοποιήσω την πληροφορία; Βασική πηγή; Δευτερεύουσα πηγή;

Γενικά κριτήρια : Ευκολία, ταχύτητα, αξιοπιστία

Οπτική γωνία:	Υπάρχει; Είναι ξεκάθαρη;
Πλάτος:	Ποιες πλευρές του θέματος εξετάζονται;
Βάθος:	Το θέμα εξετάζεται λεπτομερειακά;
Χρόνος:	Αφορά συγκεκριμένες χρονικές περιόδους μόνο;
Αξιοπιστία:	Ποιος δίνει την πληροφορία; Είναι κάποιος ειδικός; Δίνονται πηγές; Μπορώ να έρθω σε επαφή μαζί του;
Περιεχόμενο:	Γεγονότα ή άποψη; Πρωτότυπο περιεχόμενο ή δεσμοί; Παραθέτονται οι πηγές;
Ακρίβεια:	Υπάρχει ακρίβεια στις πληροφορίες; Υπάρχει πολιτική, οικονομική, ιδεολογική χειραγώγηση; Πρόκειται για διαφήμιση;
Γραπτός λόγος:	Ποιότητα.
Στόχος:	Ποιος είναι ο στόχος; Είναι καθαρός; Είναι επιτυχής;
Κοινό:	Ποιο είναι το κοινό; Το ικανοποιεί;
Μοναδικότητα:	Υπάρχει το περιεχόμενο και σε άλλο μέσο (σελίδα, CD-ROM); Ποια τα πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου μέσου; Αν υπάρχει σύνδεση με άλλο μέσο, τι είδους είναι (πχ. βιβλίο-σελίδα)

Κριτήρια για σελίδες ΜΜΕ

Αναβάθμιση:	Είναι στατική ή αναβαθμίζεται; Κάθε πότε;
Απαιτήσεις υπολογιστή:	Χρειάζομαι ειδικό εξοπλισμό;
Βίντεο:	Υπάρχει; Σε τι μορφή;
Γραφικά:	Είναι καλαίσθητη; Είναι πρωτότυπη;
Δεσμοί:	Δίνονται δεσμοί για άλλες σελίδες; Οι δεσμοί αυτοί
Διαδραστικότητα:	Μπορώ να επικοινωνήσω με τους συντελεστές; Μου προσφέρεται βήμα;
Εργαλείο έρευνας:	Υπάρχει; Είναι εύκολο στη χρήση;
Εργονομία:	Μπορώ να βρω εύκολα την πληροφορία που θέλω; Υπάρχει πραγματική διαφορά από το «άλλο» μέσο (κυρίως τύπος).
Ήχος:	Υπάρχουν ηχητικά ντοκουμέντα; Ηχητικό αρχείο; ισχύουν;
Κόστος:	Πληροφορία δωρεάν ή επί πληρωμή;
Πληρότητα:	Υπάρχουν όλες οι πληροφορίες σε σχέση με το αντίστοιχο μέσο; Ποιες παραλείπονται;
Πλοήγηση:	Είναι η σελίδα οργανωμένη με ορθολογικό τρόπο; Υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι οργάνωσης;
Προστιθέμενη αξία:	Τι παραπάνω υπάρχει από το μέσο;
Σύνδεση:	Είναι εύκολη; Μήπως η σελίδα «πέφτει» συχνά». Παίρνει χρόνο για να φορτώσει;
Φιλικό στο χρήστη:	Είναι εύκολο στη χρήση. Υπάρχει η πληροφορία που θέλω; Υπάρχει χάρτης;
Φωτογραφίες:	Υπάρχουν; Καθυστερούν τη σύνδεση;